

Nestgelegenheid voor vogels

Door kleiwinning is de afgelopen 20 jaar meer dan 10.000 hectare nieuwe natuur ontstaan. Ook in de gebouwde omgeving kunnen keramische producten een belangrijke rol spelen om de biodiversiteit te verbeteren.

Waarom meer vogels?

Ten eerste beleven veel mensen plezier aan het kijken naar de vogels in hun directe omgeving. Daarnaast zijn alle broedvogels en vleermuizen beschermd door de Flora- en faunawet terwijl door afbraak, renovatie en isolatie voor deze dieren veel nestgelegenheid verdwijnt. Daarom verdient het aanbeveling om gebouwen, en de directe omgeving daarvan, zoveel mogelijk in te richten voor stadsvogels. De gemetselde spouwmuur en het hellende dak bieden daarvoor goede mogelijkheden.

Mogelijkheden voor nestgelegenheid

- baksteengevels als robuuste basis voor groene gevels;
- toepassing van keramische vogeldakpannen;
- toepassing van speciale vogelvides, die onder de eerste rij dakpannen worden gemonteerd;
- gebruik van speciale nestkasten of -stenen in of op het baksteenmetselwerk voor vogelsoorten zoals gierzwaluw, huismus en koolmees.

Punten behalen binnen BREEAM

De sterke afname in de populatie van gierzwaluwen van wel vijftig procent was een reden voor het opnemen van nestgelegenheid voor bepaalde dieren in de BREEAM-certificering. De BREEAM-categorie *Landgebruik en Ecologie* telt in totaal zeven credits. In relatie met de huisvesting van dieren zijn van belang: 'Planten en dieren als medegebruiker van het plangebied' (LE 4, 2 punten) en 'Duurzaam medegebruik van planten en dieren op de lange termijn' (LE 6, 1 punt). Zie

http://wiki.dgbc.nl/index.php/Categorie:BREEAM-NL_Nieuwbouw

Bouwbesluit

Het *eerste lid* van artikel 3.69 van het Bouwbesluit geeft aan dat er in de gebouwschil geen openingen mogen zitten die breder zijn dan 1 cm. Echter het *tweede lid* geeft een specifieke bepaling voor een nest of een rust- of verblijfplaats voor een volgens de Flora- en faunawet beschermde diersoort. Een opening voor bijvoorbeeld een vogelnest of nestkast die onderdeel uitmaakt van het bouwwerk is op grond van dit tweede lid niet aan afmetingseisen gebonden. Uiteraard moet bij het realiseren van een nestgelegenheid worden opgelet dat er geen ongedierte via de nestgelegenheid de spouw of de rest van het bouwwerk kan binnendringen.

Natuurvriendelijke maatregelen aan gebouwen

De gierzwaluw en de huismus nestelen graag tegen de huizen aan. Vogelbescherming Nederland heeft een unieke checklist ontwikkeld. Hiermee kan iedereen zijn bouwprojecten en de directe omgeving natuurvriendelijker maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. De checklist is een aanvulling op het boek *Stadsvogels; bouwen, beleven, beschermen*.

Checklist

Baksteen een robuuste basis voor groene gevels

Gierzwaluw

Gierzwaluwen broeden in Nederland uitsluitend in holten in muren en onder daken van gebouwen. Het zijn koloniebroeders, dus moeten er bij voorkeur tien of meer nestgelegenheden vlak bij elkaar worden gerealiseerd. De grootte van de invliegopening bepaalt welke vogel wel en welke vogel niet in een nestgelegenheid kan. Een rechthoekige opening van 30 millimeter hoog en 70 millimeter breed is veelgebruikt voor de gierzwaluw en voorkomt dat bijvoorbeeld spreeuwen het nest gaan gebruiken. Plaats de neststenen bij voorkeur op een hoek of langs de kopgevel van een gebouw op het noorden of oosten en hoger dan 5 meter voor een vrije uitvliegroute van minimaal 3 m. De nestgelegenheid niet aanbrengen boven bomen, struiken of andere obstakels. Plaats bij een gebouw de invliegopening van de neststeen overal aan dezelfde kant wanneer deze niet in het midden van de steen zit. Uiteraard kunt u nestkasten beter niet boven balkons of terrassen aanbrengen. Nestpannen dienen ook op het noorden of noordoosten te worden toegepast. De dakhelling moet minimaal 45 graden zijn anders wordt het te warm voor de vogels.

Gierzwaluwpan

In metselbare neststeen

Neststeen toegepast in de gevel

Schoonmaken?

Nestgelegenheid voor de zwaluw hoeft niet gereinigd te worden. Het dier heeft een droge ontlasting en houdt zijn verblijf zelf 'schoon'. Bovendien komen gierzwaluwen jaren achtereen terug naar dezelfde broedplaats. Het kan soms lang duren voor een nestgelegenheid wordt bewoond. Vaak zullen er eerst andere gastbewoners (vooral huismussen) als een soort lokvogels van de nestgelegenheid gebruikmaken, voordat de gierzwaluw het nest weet te vinden. Door het afspelen van gierzwaluwgeluiden in de vroege ochtend en avond in de maanden mei en juni kunnen gierzwaluwen actief worden gelokt. Als eenmaal één nest bezet is, is de kans groot dat de anderen ook worden ontdekt door soortgenoten.

Huismus

Naast de gierzwaluw verdient de huismus extra aandacht. Zorg voor een compleet habitat op een klein oppervlak. De ideale omgeving voor de huismus bestaat uit groene struiken, hagen of gevelbegroeiing als schuilplaats en voor insecten. Zorg daarbij voor wat water om te drinken en te baden en zanderige plekje voor een zandbad (tegen parasieten). Combineer dit met inheemse zaadrijke gewassen zoals straatgras en een ruim aanbod nestgelegenheid. Dit kan worden gerealiseerd met vogelvides, huismusdakpannen en nestkasten en/of neststenen. De invliegopening voor de huismus is 34 mm en de aanbrenghoogte is minimaal twee meter boven de grond. Meerdere kasten

KNB en door deze ingeschakelde derden betrachten hun uiterste best en de grootst mogelijke zorgvuldigheid om tot een in alle opzichten toereikende dienstverlening te komen. Het is desondanks altijd denkbaar dat sprake kan zijn van een omissie, een gebrek en/of een onnauwkeurigheid, onjuistheid of onvolledigheid in een advies of product. KNB alsmede de door deze ingeschakelde derden aanvaardden geen enkele aansprakelijkheid voor welke schade ook die daarvan het gevolg is, zou kunnen zijn of geacht wordt te zijn.

toepassen want mussen broeden in kleine tot middelgrote kolonies. Een vogelvide is een nestruimte voor huismussen onder de dakpannen ter vervanging van de vogelschroot en moet bij voorkeur over de hele breedte van het huis gelegd.

Vogelvide

Inmetzelsteen voor huismus

Informatiebronnen:

Boek *Stadsvogels; Bouwen Beleven Beschermen*; Jip Louwe Kooijmans, Vogelbescherming Nederland.

www.vogelbescherming.nl

www.gierzwaluwbescherming.nl

<http://www.stichtingwitemus.nl/>

Velp, april 2015

KNB en door deze ingeschakelde derden betrachten hun uiterste best en de grootst mogelijke zorgvuldigheid om tot een in alle opzichten toereikende dienstverlening te komen. Het is desondanks altijd denkbaar dat sprake kan zijn van een omissie, een gebrek en/of een onnauwkeurigheid, onjuistheid of onvolledigheid in een advies of product. KNB alsmede de door deze ingeschakelde derden aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor welke schade ook die daarvan het gevolg is, zou kunnen zijn of geacht wordt te zijn.